

en Del af Byrderne paa sig, men hvor der kun er almindelige Gaardmænd til at bære Byrderne, kunne Landbrugene komme til at udrede mellem 120 og 130 Kr. pr. Td. Hartkorn dels til Staten og dels til Amts- og Sognekommunerne, og at det er en tryk- kende Byrde, tror jeg ingen vil benægte, der har Rendskab til de virkelige Forhold, og naar man vil paastaa, at Udgifterne ere stegne lige saa stærkt i Købstæderne som paa Landet, vil jeg dertil bemærke, at naar man fraregner Hartkornsskatten og blot tager den Del, der er lagt paa Formue og Leilighed og gør den til Indkomst, er der ikke saa Landkommuner, hvis Statteprocent vil bevæge sig mellem 10 og 18 pCt. Jeg gav vide, om Procenten i nogen Købstadkommune er kommen saa højt op. Det er en af Hovedgrundene til, at jeg har kunnet slutte mig til Lovforslaget, at derved forhøjbentlig vil finde nogen Udvæjning Sted af den Ubillighed, der er i saa Henseende. Jeg tror ikke, at det er ret at bestynde Landkommunerne for Udsæthed med Hensyn til de kommunale Udgifter. Jeg tror, at de ere saa økonomiske, som de kunne være, og der er maaske snarere Grund til at bebrejde dem, at de have sparet for meget, men det har været en Nødvendighed for dem, og de have ikke gjort mere, end de have været tvungne til. Nu kunde man sige, at det er deres egen Sag; kunne de ikke svare Udgifterne, saa kunne de gaa fra Gaardene, men skulde det gaa saa galt, hvad jeg ikke håaber, at Kommunerne ikke kunne bære deres Udgifter, maa enten Amtet eller Staten bære dem. Naar man ikke vil tage Hensyn til de enkelte Ejendomsbesiddere, som komme i Nødstilstand, maa Byrden bæres, og naar de, der for Tiden skulle bære Udgifterne, ikke ere i Stand dertil, maa de komme til at hvile paa andre. Jeg skal tillade mig at mene, at de Vætteler ogsaa burde komme Købstæderne til gode, men det forekommer mig, at for det ene Aar kan man uden Fare gaa den foreslaede Vej, og saa senere overveje, hvorledes man ogsaa skal komme Købstadkommunerne til Hjælp. Tilsvarende vil jeg erkende, at det kan være noget urigtigt at tage fra Staten og yde til Kommunerne, som her foreslaas, men naar det indskrænkes til det ene Aar, kan jeg ikke se, at der deri er nogen stor Ulykke; man har jo da Leilighed til at tage under Overvejelse, hvad der fremtidig kan gøres, og deri er jeg enig, at man vil gøre klogt, hvis man gaar til at forøge Statens Indtægter paa anden Maade, f. Eks. ved en Spiritusstat, for derved at dække en Del af disse Udgifter. Det forekommer mig at være ret naturligt, men det

foreligger jo ikke for Øjeblikket. Ganske vist er der forelagt et Lovforslag derom, men dette Lovforslag har i alt Fald ikke Ud sigt til at blive gennemført i indværende Rigsdagsamling. Jeg tror, at Forholdene ere saaledes, at hvis der skal være Tale om Nødstilstand, er det rigtigt, at der i visse Henseender er en saadan til Stede i ikke saa saa Landkommuner. Man er tilbøjelig til at mene, at Landbrugene i Reglen ere bedret stillede, end de i Virkeligheden ere, og at deres Forhold ikke ere saa daarlige, som de give det Udseende af. Jeg tror ikke, at det er Tilfældet. Jeg tror, at naar man ser lidt nærmere efter, vil det vise sig, at deres Indtægter nu i en lang Række ere gaaede ned. Det er rigtigt, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds antydede, at der maaske er begaaet Fejl ved, at man har regnet for meget efter de gode Aar, men det har ikke været et enkelt Aar alene, der har været daarligt, men der har været en jævn Nedgang i alle Indtægter og jævn Stigning i alle Udgifter. Men der er ingen Udgifter, der ere stegne forholdsvis saa betydeligt som de kommunale Udgifter, der nu i Løbet af en halv Snes Aar, ja jeg kan næsten sige i de sidste 5 Aar, i flere Kommuner ere stegne til det dobbelte, og det er ikke muligt at komme bort herfra, thi selv om Sognekommunerne gaa til den yderste Grænse af Sparommelighed, have Amtsraadene det i deres Magt at tvinge dem til at udrede, hvad de finde det rigtigt, at de skulle udrede. Altsaa, de gøre ikke mere, end hvad de ere tvungne til. Man kan ikke sige, at de anvende nogen som helst Lufkas, men det er navnlig Udgifterne til Alderdomsforsørgelsen og Fattigvæsenet, og hvad jeg ellers har nævnt, der ere stegne saa meget, som de have gjort i de sidste Aar væsentlig ved Statens Foranstaltninger. Derfor forekommer det mig, at der er ikke noget urimeligt i, om Staten yder Tilskud til Foranstaltninger, hvorved der er paaført Sognekommunerne meget betydelige Udgifter, Foranstaltninger, der, uden at Kommunerne paa nogen Maade have haft nogen direkte Indflydelse derpaa, have lagt store Byrder paa dem. Det er da billigt, at Staten paa den her foreslaede Maade kommer dem til Hjælp, og derfor har jeg som sagt sluttet mig til dette Forslag og vil henstille saa vel til den højtærede Regering som til dette Ting nærmere at overveje, at man dog ikke slipper bort fra denne Sag, uden at der bliver truffet Foranstaltninger til at raade Bod paa de værste Urimeheder. Det vilde være en Fordel, hvis man fik de samme Op-